

O. ADAM JÓZEF SOBCZYK MSF*

KAZIMIERZ BISKUPI–TORUŃ

Polskie Stowarzyszenie Teologów Duchowości, „Duchowość w Polsce”, 14 (2012), ss. 363, redaktor naczelny: ks. dr hab. Marek Chmielewski, prof. KUL.

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2013.039>

Publikacja 14 tomu rocznika Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości „Duchowość w Polsce” nawiązuje do jednego ze statutowych celów Stowarzyszenia, jakim jest organizowanie spotkań studyjnych i formacyjnych (art. 7 ust 1; art. 8, ust 3). Realizacji tego zamierzenia służą coroczne spotkania mające na celu wymianę doświadczeń między teologami duchowości a formatorami. Sprzyja to połączeniu wiedzy spekulatywnej dotyczącej duchowości chrześcijańskiej oraz praktyki życia duchowego w różnych instytutach życia konsekrowanego. W roku 2011 zorganizowano spotkanie z moderatorami seminariów i nowicjatów, a w 2012 z liderami i formatorami zrzeżeń katolickich działających w Polsce. Dokładnie w dniach 8–9 czerwca 2012 roku w Warszawie odbyło się sympozjum, którego tematem przewodnim było szukanie perspektyw dla teologicznej refleksji nad miejscem i rolą zrzeżeń w Kościele. Znaczna część 14 tomu roczników zawiera materiały z tego sympozjum, próbujące odpowiedzieć na pytanie o cel, metodę, formy rozwoju oraz trudności w działalności

---

* Dr hab. Adam Sobczyk – kapłan za Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny – adiunkt Zakładu Teologii Duchowej UMK w Toruniu. Od 2007 roku członek Międzynarodowej Komisji Formacyjnej Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny.

zrzeszeń. Niemniej jednak nie wyczerpują one całości materiału przedstawionego w tym numerze roczników.

Składa się on z 7 zasadniczych części. Pierwszą: źródła polskie duchowości wypełnia artykuł ks. dr hab. Jarosława Popławskiego prof. KUL pt. *Godzinki o Bożym Grobie Jakuba Pawła Radlińskiego*. Autor przybliży w nim tę formę pobożności ludowej. Prezentuje ich strukturę i wyodrębnia główne elementy duchowości pasyjno-rezurekcyjnej Zakonu Rycerskiego Grobu Bożego w Jerozolimie. Dzięki dokładnej analizie badawczej pozwala czytelnikowi zaznajomić się i zrozumieć specyfikę tej formy nabożeństwa.

Druga część roczników poświęcona jest polskiej teologii duchowości. W niej znajdują się przedłożenia z sympozjum pt.: *Teologia duchowości współczesnych zrzeszeń katolickich. Nowe perspektywy*. W rocznikach zamieszczono teksty wszystkich wystąpień poprzedzone jednak wprowadzeniem wyjaśniającym cel i przedmiot sympozjum, formę pracy oraz podającym dokładny jego program. Podkreślono w nim, że celem sympozjum było umożliwienie lepszego poznania praktycznego wymiaru duchowości chrześcijańskiej współczesnych zrzeszeń katolickich w Polsce. W dalszej perspektywie lepsze ukierunkowanie pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej, bardziej kompatybilnej z aktualnymi potrzebami osób pragnących pogłębić życie duchowe poprzez wybór i realizację tej drogi życia w Kościele. Z drugiej strony sympozjum miało pomóc członkom zrzeszeń w lepszym wykorzystaniu i dostosowaniu systematycznej teologii duchowości w ich pracy apostołskiej i formacyjnej. Sympozjum składało się z trzech części. Przedmiotem pierwszej były referaty o charakterze programowym. Jeden z nich, wygłoszony przez o. Adama Szulca SJ ujmował zagadnienie oddolnie tzn. próbował wskazać odpowiedź na pytanie: *Jak opisać i badać duchowość współczesnych zrzeszeń katolickich?* Autor zasugerował dalszą potrzebę studiowania praktycznej strony życia duchowego zrzeszeń i stworzenia dla niej teologiczno-systematycznych podstaw. Drugi autorstwa o. prof. dr hab. Wiesława Gogoli OCD wykażał, odgórnie, systematyczną teologię duchowości w służbie tożsamości zrzeszeń katolickich". Stwierdził, że teologia systematyczna stanowi klucz dla szukania własnej tożsamości dla zrzeszeń kościelnych. Dopełnieniem tej części wykładów był referat: *Eklezjalny charakter współczesnych zrzeszeń katolickich* wygłoszony przez ks. dr hab. Marka Chmielewskiego prof. KUL, w którym autor ukazał problem zrzeszeń, które szukają swojego miejsca w życiu eklezjalnym i społecznym. Zauważył brak odpowiednich

kryteriów umożliwiających ukazania specyficznego charakteru eklezjalnego każdego ze zrzeczeń. Jako pewne remedium i punkt odniesienia do dalszych poszukiwań, podał propozycje 5 kryteriów Jana Pawła II z zamieszczonych w adhortacji apostołskiej *Christifideles laici* (nr 30).

Przedmiotem drugiej sesji było zagadnienie pedagogii świętości, a trzeciej rozwój życia duchowego w aspekcie środków i metod i trudności z nim związanych. Dlatego w dalszej części Roczników zamieszczono 25 krótkich artykułów odpowiadających tematyce dyskusji obu grup.

Trzecia część roczników poświęcona została historii duchowości. Zawiera trzy artykuły. W pierwszym o. dr Bogusław Kozioł TChr przedstawił: *Kult Najświętszego Serca Pana Jezusa w życiu i nauczaniu kardynała Augusta Hlonda, Prymasa Polski*. Autor ukazał, Prymasa jako czciciela Serca Jezusowego. Zaznaczył, że dotychczas w publikacjach mało akcentowano ten rys duchowości Kardynała. Zwłaszcza że wymiar ten nie tylko przewijał się w życiu, lecz także znalazł swoje teologiczne uzasadnienie w pismach Prymasa. Polegał on głównie na naśladowaniu Chrystusa w miłości czynnej i służebnej, postawie zadośćuczynienia i ekspiacji Najświętszemu Sercu, a także celebracji nabożeństwa pierwszopiątkowego, godziny świętej, litanii i rozpropagowania idei straży honorowej.

W dalszej części roczników s. Jadwiga Chwałek CFS w artykule: *Maria come modello della vocazione alla Vita Consecrata nella prospettiva pasquale secondo Giovanni Paolo II* ukazuje, na podstawie nauczania Jana Pawła II, Maryję jako wzór życia konsekrowanego, odczytywanego w tajemnicy paschalnej. Podkreśla wzorczość Maryi dla osoby powołanej do całkowitej służby Chrystusowi, w aspekcie otrzymania łaski i życia konsekracją, aż po krzyż.

Natomiast ks. dr hab. Vytautas Steponas Vaiciunas i prof. dr hab. Alfonsas Motuzas napisali artykuł: *Teksty modlitw i pieśni Dróg Krzyżowych kalwarii litewskich: tradycja lokalna czy zapożyczona?* Udowodnili w nim, że większość tekstów modlitw i pieśni Dróg krzyżowych litewskich kalwarii jest pochodzenia polskiego. Podali ich źródła i znaczenie dla rozwoju tego wymiaru duchowości katolików litewskich.

W czwartej części Roczników poświęconej antropologii duchowej ks. prof. drab. Romualdas Dulskis pisze na temat: *The experience of emptiness and unceasing contemplation of the name of Jesus by Diadochom of Photiki*. Rozważa w nim doświadczenie pustki i nieustanną kontemplację Imienia Jezusa u Diadocha z Fotyki. Stwierdza, że według Diadocha jednym z podstawowych zadań na drodze do świętości, jest osiągnięcie

stanu *apathei* (gr. beznamiętności), która jest z jednej strony wysiłkiem człowieka, a z drugiej łaską udzieloną przez Boga na drodze kontemplacji Osoby Chrystusa.

W piątej części Roczników poświęconej hagiografii znajdują się dwa artykuły. W pierwszym zatytułowanym: *Santi per amore, santi con gli altri. Il cammino alla santità nel pensiero e nella testimonianza di Chiara Lubich* (Święci z miłości, święci wraz z innymi. Droga do świętości w myśli i świadectwie Chiary Lubich), dr Lucia Abignente przedstawia podstawy duchowości Chiary Lubich. Czyni to poprzez historyczno-duchowe spojrzenie na jej postać, życie i dzieło. Wymienia cechy charakterystyczne Ruchu Focolari, w którym uświęcenie dokonuje się poprzez wzajemną miłość. Autorka zauważa, że ten model świętości może stanowić przyczynek do działalności ewangelizacyjnej Kościoła, w którym miłość bliźniego ma szczególne znaczenie.

Ks. prof. dr hab. Edward Walewander w artykule: *Życie w obrobie wartości – Gabriela Jaworska OP (1950–2012)*, po krótkim zarysie historycznym Zgromadzenia Sióstr Dominikanek przedstawia sylwetkę siostry Gabrieli. Podkreśla jej zaangażowanie w służbę człowiekowi na Ukrainie i w Polsce. Wśród charakterystycznych cech duchowości s. Gabrieli wymienia: pokorę, pomoc ubogim i cierpiącym, optymizm, cierpliwe znoszenie własnej choroby i docieranie do Tajemnicy Chrystusa objawiającego się w życiu człowieka.

Kolejną część roczników stanowią materiały i źródła. W pierwszym artykule pt.: *Osoby konsekrowane w relacjach nowymi ruchami eklezjalnymi*, s. dr hab. Teresa Paszkowska prof. KUL, dostrzega znaczenie ruchów jako zjawiska opatrnościowego w Kościele. Podkreśla potrzebę zdefiniowania wzajemnych relacji osób konsekrowanych i członków ruchów kościelnych wypływającą z faktu ich eklezjalnego współistnienia. Precyzyjnie nakreśla korzyści tej koegzystencji. Zapobiegawczo wskazuje również na ewentualne punkty sporne, podpowiadając metody wcześniejszego eliminowania nieporozumień.

Ks. Józef Skorodiuk w artykule: *Pokuta i nawrócenie w wielkopostnej modlitwie brewiarzowej. Studium na podstawie tekstów II tomu Liturgii Godzin* najpierw w ramach wprowadzenia nakreśla nauczanie Jana Pawła II na temat pokuty i nawrócenia. Następnie omawia to zagadnienie w oparciu o hymny wielkiego postu, psalmodię w akcie pokuty i nawrócenia, w tekstach godziny czytań i w czytaniach krótkich. Wreszcie analizuje także temat pokuty i nawrócenia w brewiarzowych prośbach. Konclu-

dując zauważa bogactwo treści pokuty i nawrócenia w dokumentach na omawiany okres, co, jego zdaniem, stanowi doskonały czynnik rozwoju życia duchowego wiernych.

Dr Cezary Sękalski popełnił artykuł pt.: *Soborowa teologia komunii jako podstawa duchowości nowych ruchów katolickich według ks. Franciszka Blachnickiego*. Metodologicznie poprawnie rozpoczął go od objaśnienia soborowej teologii komunii i zaraz po niej soborowej wizji Kościoła wspólnoty. Następnie przybliżył wnioski pastoralne i duchowe z soborowej teologii komunii, podając etapy rozwoju wspólnoty chrześcijańskiej i specyficzne konstytutywne cechy ruchu eklezjalnego oraz jego miejsce w Kościele. Swe analizy oparł na nauczaniu Sługi Bożego Ks. Franciszka Blachnickiego. Na podstawie badań stwierdził olbrzymią charyzmę i wizję miejsca nowych ruchów w Kościele w dokumentach Ks. Blachnickiego. Podkreślił także głębie ich życia duchowego i znaczny wpływ na rozwój teologii duchowości oraz niegasnąca aktualność myśli sługi Bożego.

Ostatnią część Roczników zajmują sprawy organizacyjne.

Widać zatem, że 14 numer roczników „Duchowość w Polsce” jest bardzo bogaty w treść i różnorodny. Prezentuje interesujące ujęcie współczesnej teologii duchowości zatroskanej życiem współczesnego człowieka, w tym wypadku członków zrzeszeń katolickich w Polsce. Podejmuje również tematy ukazujące doświadczenie poszczególnych mistrzów życia duchowego. Artykuły stoją na wysokim poziomie merytorycznym i w pełni spełniają wymogi naukowych, co tworzy z Roczników dzieło przydatne zarówno dla naukowców, jak i praktyków życia duchowego.